

Марија Јововић
БЛАГОЈЕ ЈОВОВИЋ
Српски херој у вучјој јазбини

Уредници
Др Небојша Кузмановић
Зоран Колунџија

Превела са шпанског
Габријела Карина Јововић

Наслов ориџинала
María de los Ángeles Jovovic
Blagoje Jovovic. El héroe serbio en la guarida del lobo
(Manuscrito)
(рукопис)

© Прометеј, Архив Војводине, 2024.

Сва права задржана. Копирање, фотокопирање, умножавање и коришћење текста у било ком облику није дозвољено без претходне писане сагласности.

Марија Јововић

БЛАГОЈЕ ЈОВОВИЋ

Српски херој у вучјој јазбини

Књига 1

ПРОМЕТЕЈ
НОВИ САД

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ
АРХИВ
ВОЈВОДИНЕ

УВОД

О Благоју Јововићу се данас много говори. Много се и пише из перспективе различитих политичитих позиција, у књигама, на форумима за расправу, друштвеним мрежама, новинарским белешкама и телевизијским програмима.

Информације у XXI веку успеле су да се демократизују укључивањем нових технологија у свакодневни живот. Међутим, неки извори су посвећени извртању или манипулисању истином, из незнања, или са намером да обешчасте и дискредитују Благоја и спрече читаоца да нађе пут до истине. На друштвеним мрежама појављују се лажни подаци и лажиране фотографије које се ретвитују, објављују на Фејсбуку или Инстаграму, чак и у новинским белешкама, те преносе неистине великом брзином.

У последње време, придружили су се неки историчари и филозофи који слепо истражују живот ове историјске личности и изгледа да о Јововићу знају више него што је он о себи знао. На овај начин, они граде причу паралелну са његовом животном причом. Други покушавају да порекну истину о ауторству напада на Павелића, и да малу групу српских хероја именују како пожелеле.

Постоје носталгичари за Титом и клеветници који теже да оштете сећање на Благоја Јововића тврдећи да је био терориста или да је био у служби Удбе као унајмљени убица или

„дивљи пас режима“. Тито и његови комунисти гледали су у другу страну, знајући која је била јазбина вукова и ко их је заштитио.

Разни декласификовани документи ЦИА-е [CIA] јасно показују да су тајне службе биле сасвим свесне гдје су се налазили одбјегли нацисти и усташе у Латинској Америци.

Захтев за изручење Анте Павелића који је Тито поднео аргентинској влади Хуана Доминга Перона [Juan Domingo Perón] 1951. године, није био довољан да се ухвати усташки вођа.

Клеветом се, такође, жели скренути пажња са неефикасности Титове владе и тајне полиције да ухвате једног од највећих непријатеља, као што је био Анте Павелић.

Поред тога, за памћење аутократског и харизматичног вође попут Тита, понижавајуће је што је антикомунистички прогнаник, који није припадао ниједној терористичкој организацији југословенских прогнаника, нити је имао ултрамодерно оружје, напао Павелића. За напад је требало само велико патриотско осећање, пуно храбрости, памет да пронађе Павелића и оружје које је могло да стане у ташну, ону које је Милева Гаћеша испоручила Благоју Јововићу.

Изјаве који су дали Благоје Јововић и Милева Гаћеша, биле су потпуно јасне и изузетно снажне. У свакој од Благојевих изјава, историја се реконструисала, попут делова слагалице.

Ова књига се ослања на истину као средство за реконструкцију историје. У њој намеравам да разоткријем нека кључна питања као што су: Ко је био Благоје Јововић? Ко га је подржавао и пратио у потрази за истином и правдом? Какав је био његов живот педесетих година прошлог века, након емигрирања у Аргентину и у годинама пре и после напада на највећег убицу Срба: Анта Павелића.? Зашто је постојао пакт тишине у групи четника који су извршили напад? Да ли имао икакве везе са Удбом?

Тakoђе, има за циљ и да га лоцира у светски контекст хладног рата у којем су многе државе, после рата, живеље од

лажи и сплетки, у тајним савезима, заташкавањима и саучесништву. Ова прича га такође описује у локалном окружењу у Аргентини, које је било у стању унутрашње конфронтације у предратном, ратном и у послератном периоду, са јаким идеолошким нетрпељивостима, неизмерном подршком нацизму под маском неутралности, и са ауторитарним председничким режимима.

У том контексту, две осе које су четрдесет пет година обликовале међународну политичку сцену нису спровеле озбиљну анализу последица великих миграција и дијаспоре након Другог светског рата, нити су истраживале судбину тих исељеника, који су често суочени са недостатком могућности на својим новим одредиштима због језичких, културних или личних ограничења..

Седамдесет и шест година након завршетка разорног рата, не размишља се довољно о мрежи колаборација и заштита коју су нацисти и усташе добили током свог бекства.

У многим случајевима, подржале су их несврстане земље; у другим случајевима заштиту су пружале државе попут САД-а (које су кооптирале нацистичке научнике и чак их укључиле у НАСА-у, ради свемирске освајачке трке против СССР-а, или их користиле као обавештајце тајне службе за шпијунирање Руса). У најсрамнијим случајевима, Ватикан је заташкавао њихове активности.

Папа Фрања је 4. марта 2019. године наредио да се 2. марта 2020. декласификују досијеи о Понтификату Пија XII, како би се приказало исправно деловање Ватикана у вези са нацизмом.

Овај чин који покушава да Пија XII прикаже као „бранитеља човечанства“ (према речима канцелара Свете Столице, Пола Ричарда Галагера [Paul Richard Gallagher]), нема за циљ да препозна заташкавање и заштиту нацистичких и усташких хијерарха током рата и у послератном периоду, него да покаже да је Ватикан у бројним приликама штитио Јевреје.

Многи починиоци геноцида живели су некажњено у Јужној Америци која је била уточиште највећих ратних злочинаца у земљама попут Аргентине, Парагваја, Боливије, Чилеа, Уругваја, Перуа и Бразила.

Многи нацистички и усташки криминалци нису били кажњени и уживали су заштиту до смрти и никада нису откривени. Други су остали потпуно анонимни, до дубоке старости. Само је мањем броју криминалаца суђено и одслужили су казну.

Упозоравајуће је што су их тадашње владе у земљама попут Аргентине заштитиле, нудећи им различите хијерархијске положаје, послове и куће, са новим именима и идентитетима, како би могли да се понашају као добри људи и родитељи, живе широм ове земље као господари, делују тајно дуги низ година и владају некажњено, концентришући своје снаге и користећи економске ресурсе мртвих и истребљених у разним концентрационим логорима. Аргентина, са својом огромном територијом и ненасељеним југом, била је савршена „јазбина“.

Анте Павелић, вођа усташке пронацистичке хрватске државе, био је трајно заштићен својом стражом у граду Буенос Ајресу и уживао све почести и привилегије које му је генерал Перон могао доделити, све док Јововић није открио место где се скривао починилац геноцида, у граду Ломас дел Паломар, провинција Буенос Ајрес.

Благоје Јововић је планирао, организовао и извршио напад на највећег убицу Срба, Анту Павелића, вођу Независне Државе Хрватске (НДХ), који је осмислио Јасеновац, најнасилнији логор за истребљење којег су се чак и нацисти уплашили. У Јасеновцу је живот изгубило између 300.000 и 700.000 Срба, Јевреја и Цигана од августа 1941. до априла 1945, према статистикама које је прикупила фондација jasenovac.org, иако велики број извора броји милион жртава међу Србима, Јеврејима и Циганима, у рукама усташког режима, на најзверскији начин који се може замислити.

Списак жртава Јасеновачког истраживачког института, који је састављен у јануару 2005. године, а ревидиран у марту 2006, заснован је на информацијама које је влада Југославије деценијама пажљиво чувала, а које су изашле на видело тек 1992. године, настоје да осветле тему о којој се мало говори: геноцид који су починиле усташе на Балкану у Другом светском рату, у балканском Аушвицу.¹

Посебан случај усташа заштићених режимом Хуана Доминга Перона јесте случај Динка Шакића, који је заповедао концентрационим логором Јасеновац.

Динко Шакић живио је мирно са супругом Надом, користећи своје право име и презиме, без икаквих брига, у приморском граду Санта Тересита, удаљеном 300 км од аутономног града - Буенос Ајреса. Откривен је у априлу 1998, педесет година након доласка у Аргентину.

Суд састављен од седам судија у Загребу, 4. октобра 1999. године, Шакића је осудио на двадесет година затвора због злочина против човечанства.

Нажалост, Јововић није доживио да чује казну против једног од починилаца геноцида над Србима, јер је умро четири месеца пре пресуде. Истина о нападу на Павелића изашла је на видело непосредно пре те пресуде, као да је виша правда чекала педесет година да састави све делове.

У 78. години живота, Шакић се осмехнуо чувши казну. Преостало би му ионако неколико година живота. Његова супруга, Нада Лубурић Шакић, процесуирана је за геноцид још док је живела у Аргентини под именом Есперанза Шакић [Esperanza Šakić]. Ухапшена је у граду Санта Тересита 24. јула 1998. године по наредби хрватског правосуђа. Када ју је савезни судија Ернан Бернаскони [Hernán Bernasconi] испитивао више од три сата, у граду Долорес, покрајина Буенос Ајрес, порицала је све чињенице, укључујући и присуство у

¹ <https://jasenovac.org/what-was-jasenovac/>

том логору. Према декрету 980/98, аргентинска влада покренула је захтев за изручење који је поднела Хрватска.

Председник Карлос Менем [Carlos Menem] владао је Аргентином када је Нада Шакић предата хрватској влади на суђење. Савезна Република Југославија такође је затражила изручење, али је Аргентина то одбила, показујући још једном саучесништво аргентинских влада са усташама. Суочена са сличним захтевима за изручење, аргентинска влада одлучила је да реагује на позив за изручење Хрватске. Познајући пријатељства и преговоре које је Менем имао са разним усташама, као и саучесништво и договоре које је имао са Туђмановом владом око продаје оружја Хрватској током рата у бившој Југославији, не чуди што је изручио Динка Шакића, као и његову супругу, управо Хрватској.

Састанци које је на Петом светском форуму о Холокаусту одржало скоро педесет светских лидера у Јерусалиму, током јануара 2020. године, 75 година након ослобођења нацистичког логора Аушвиц-Биркенау, чини се као покушај држава да признају последице тог страшног рата. Током овог форума, УНЕСКО [UNESCO] је одржао конференције и изложбе како би се размислило о прошлости и ономе што је преостало новим генерацијама, у циљу подизања свести, очувања тог наслеђа као колективног сећања, и истицања потребе за академском дебатом да се не би заборавила зверства која су вршили починиоци геноцида у различитим концентрационим логорима.

Вјерујем да овај позив за подизање свести и очување колективног сећања треба да се ојача у свакој од држава у којима су постојали логори смрти. Заправо, 79 година након јасеновачког геноцида, почели смо да размишљамо као друштво о тој теми. О томе сведочи и недавна појава филма *Дара из Јасеновца*. Овај филм је, изласком у фебруару 2021. године, шокирао српско друштво. Тишина је прекинута. Демони су пуштени. Али, не ради се само о томе да се по први пут у

једном филму свету саопшти истина о Јасеновцу, иако о томе постоји много писаног материјала, већ и о спровођењу дела препознавања, видљивости и поштовања жртава.

Овим чиновима и састанцима за подизање свести држава, супротставља се експанзивни талас порицања холокауста који се данас дешава. Такође, потпуна неупућеност младих о милионима жртава које је тај рат оставио у разним земаљама Европе, као и о дијаспори, рату који је проузроковао поделу породица, губитак корена и нови почетак за многобројне исељенике, са свим потешкоћама које то за собом повлачи.

Анкета коју је Си-Ен-Ен [CNN] спровео у новембру 2018. међу младима, у седам европских земаља, открила је да 40% младих Немаца и Немица између 18. и 34. године зна врло мало о холокаусту. Немачка влада је, у настојању да подигне свест, креирала програм „Млади се сећају“ како би омладину приближила историји, финансирајући, такође, путовања у посете различитим концентрационим логорима. Циљ је да се створи свест и емпатија код младих људи, да се зверства која су се догодила никада не понове. Мислим да исто мора да се догоди и са Јасеновцем. Од суштинске је важности да млади знају своју историју.

Други извештај, објављен у септембру 2020, открио је да значајан узорак младих испитаника у САД-у није упознат са покољем шест милиона Јевреја у Другом светском рату, нити зна имена концентрационих логора. Многи чак тврде да је то мит. Организација Клејмс Конференс [Claims Conference] спровела је истраживање међу људима до 40 година у 50 држава Северне Америке како би проверила степен информисаности о холокаусту, а налаз је био да две трећине не зна број Јевреја које су нацисти убили.

Превише су преци учинили да би догађаји из Другог светског рата и његови страшни логори смрти били сакривени.

Заправо, ако данас млади широм света негирају или игноришу јеврејски холокауст, српски холокауст у Јасеновцу

остаје непознат у великом делу света, што је веома забрињавајуће.

Ни оно што се доживело после рата није било лако. Није се радило само о обнови. Импозантна гвоздена завеса делила је планету четрдесет пет година.

Раздвајање породица између истока и запада оставило је дубоку рану која је врло тешко могла да се зацели. Слично томе, живот Благоја Јововића био је дубоко обележен изолацијом свог порекла, што је утицало на његову судбину све до смрти.

Хладни рат наметнуо је гвоздену завесу која је прикривала најшокантније истине, стављајући их под контролу и тишину држава. Та завеса почела је да се спушта урушавањем Берлинског зида, што је довело до постепеног ослобађања страха. Након тог догађаја, многе анегдоте почеле су да излазе на видело.

Случај Благоја Јововића није био изузетак нити изолован догађај. У децембру 1998. године, унутар зидина манастира Острог, Благоје се исповедио митрополиту Амфилохију. У планинама које су га виделе како се бори док је био младић пун идеала, не могавши предвидети судбину која ће га задесити. Током рата, тамо се борио као храбар младић, поштујући обичаје племена Бјелопавлића и носећи дубоку љубав према домовини, сведочио је о способности комуниста и усташа пре него што је отишао у Италију. Вратио се стар, али уздигнуте главе, ратујући и борећи се до краја. Митрополит Амфилохије је, у разговору, скинуо терет дела историје са Благојевих леђа, подстакнувши га да открије тајну коју је толико деценија строго чувао.

Судбина је, у многим тренуцима, обележила живот Благоја Јововића, на пример, када је изабрао исто место боравка као и Поглавник, или када се децембру 1998. вратио у своју отаџбину и поново открио своје корене – тај повратак и признање, биће истовремено и његов растанак.

Међутим, то није био лак растанак. Нова борба означила је крај његовог живота. Седамдесет осам дана НАТО [NATO] бомбардовања Србије и Црне Горе, од марта до јуна 1999. године, погодило је Благојево уморно срце. Сваки дан бомбардовања за њега је био агонија. Бол због ових срамотних догађаја срушио га је. Бомбардовање је завршено осам дана након његове смрти.

Посматрајући те догађаје са временске дистанце, сматрам да је након тог повратка кући „позван да се одмори“. Његова мисија је завршена.

Двадесет година након смрти Благоја Јововића, децембра 2019, заменик градоначелника Београда, господин Горан Весић, представио је пројекат улице у главном граду која би носила име ове историјске личности.

Седам месеци након представљања пројекта, господин Весић је 30. јула 2020. године, уз снажну народну и конгресну подршку, одлучно подржао пројекат пред онима који су демонстрирали против, а који су, по Весићевим речима: *људи који не желе добро нашој земљи. Они хоће да Срби једини немају право да славе своју историју, да једини немају право да славе све своје хероје.*

Тог 30. јула, заменик градоначелника Београда и сви они који су одобрили пројекат, не само што су препознали део српске историје, него су и прославили лик Благоја и одали почаст жртвама усташких концентрационих и истреби-тељских логора.

У среду, 5. августа 2020. године, господин Весић је у Улици Благоја Јововића поставио плочу на којој се налази следећи текст:

Блајоје Јововић (1922–1999) йуцао је 10. айрила 1957. йодигне у Буенос Ајресу у Арјенџини у Анџу Павелића, вођу хрвајских усџаша, који је руководио йеноцидом йочињеним над Србима йоком Друјоі свейскоі раџа. У недосџайку судскоі йроцеса и законске казне, Блајоје Јововић, уз йомоћ неколико

иријашеља, иравду је узео у своје руке и извршио аиеншайи, од чијих је иоследица Павелић касније и умро. На ишай начин, Блаиоје је симболично задовољио иравду и осветио сшошине хиљада Срба који су невини сирадали од усташа Независне Државе Хрваишке.

Тог дана, пред важном публиком која га је пратила, са подигнутим српским заставама и обилном кишом која није омела свечано отварање, Весић је закључио:

Блаиоје Јововић је доказ да ће се у српском народу увек рађаиши нови Обилићи и нови Принципи. Овим чином иоказали смо да Београд и српски народ никада неће заборавиши Блаиоја Јововића.

Након признања господина Весића и часног Конгреса, појавиле су се и друге нове почасте. Године 2020, 23. августа, председник групе грађана БУНТ – Права Јагодина, Душан Марковић, заједно са својим сарадницима отворио је парк посвећен Гаврилу Принципу и Благоју Јововићу. Према Марковићевим речима, то је доказ да Стрелиште, Јагодина али и Србија памти своје хероје, да је дошло време да се и ти јасеновачки мученици помену и памте.

Паралелно са тим догађајима, појавиле су се и популарне демонстрације подршке и препознавања лика Јововића. Његова животна прича и његов херојски чин постали су извор инспирације за уметнике и писце који своје дивљење и поштовање изражавају у различитим уметничким делима. Мурали са његовим портретом почели су да се појављују у различитим београдским улицама и квартовима, којих је све више, као и списи песника и романописаца, и аудио-визуелни наративи. Штавише, на дело Благоја Јововића компонована је музика, као што је ЦД који је објавио Горан Перовић Цуца, традиционални гуслар, са стиховима аутора Радомира Раје Јовановића, који говори о Јасеновцу и овом српском осветнику. Поред тога, дошло је до трговинског бума које су извеле компаније додавши га списку српских хероја. Овом

покрету, полако се додају нови градови у Србији који представљају пројекте за изградњу бисте или именовање локација по њему. Црна Гора ће сигурно у једном тренутку своје историје препознати овог хероја рођеног у племену Бјелопавлићи, овог човека који је у част своје земље оставио трајни печат.

Благоје Јововић је имао живот пун жртава, туге, битки, губитака и отимања вољених од стране непријатеља, али и живот пун планова, јунаштва, иницијатива, радости и љубави.

Били смо сведоци многих кључних тренутака у Благојевом животу, посебно у том дуго очекиваном повратку у своју отаџбину и родни дом. То путовање, а да нико од нас тога није био свестан, открило је целу истину о коначној судбини једног од највећих, најокрутнијих и најкрволочнијих убица у историји, о „Месару Балкана“, Анти Павелићу.

То је тема ове књиге.

Поглавље I

РАТ У ПРВОМ ЛИЦУ

49. ПУК И НЕМЦИ

Благоје Јововић рођен је 25. децембра 1922. године, у селу Косићу, близу Даниловграда у Црној Гори,¹ од мајке Радуше Делибаше и оца Јова Јововића, познатог комите и четовође у Првом светском рату и током аустроугарске окупације. У Другом светском рату био је локални вођа и борац, којег су у августу 1944. године убили комунисти.

Био је унук Лазара Јововића, знаменитог ратника у Првом светском рату, који је умро од срчаног удара када је у својој сто четвртој години, 1942, схватио да су комунисти побили читаву породицу Јововић.

Лазар, син Филипов, имао је три брата, Вукашина, Јанка и Јована. Јанко је имао четворо деце, међу њима и Душана, кога су партизани убили заједно са Јовом, Благојевим оцем.

Благоје је имао два брата, Димитрија и Вељка, и две сестре, Вјеру и Ану. У Даниловграду је завршио основну и четири разреда средње школе. Касније је студирао на Војној академији у Билећи, у Босни и Херцеговини.

¹ Видети Благојев извод из Матичне књиге рођених, дат у Анексу.

Одгајан је у окриљу племена Бјелопавлића – званих Спартанци, које је њему и његовој породици усадило моралне вредности и строге кодексе родољубља, јунаштва и несебичног пожртвовања у одбрани домовине. Петсто година под турским јармом извајало је храбре и одважне ратнике који размишљају стратешки. Упорност и воља коју су гајили читавог живота, као и брзина и ефикасност њихових акција током и након рата, важне су животне лекције и наук које су им преци оставили у наслеђе. Током рата, Благоје је учествовао у бројним биткама и неколико пута се нашао лицем у лице са смрћу. Међутим, како каже народна изрека, нико не гине уочи битке. Њега је нова и значајнија мисија тек чекала.

У марту 1941. године, са тројицом другова са класе на Војној академији у Билећи, сели се у Струмицу. Морао је да се јави у независну јединицу оружане силе Краљевине Југославије, 49. дивизију у Струмици. Рат га је затекао на тлу Македоније, на граници са Грчком.

Благоје у својим списима помиње једну анегдоту из Струмице, у време док су Немци ковали планове за напад. Реч је о акцији против непријатеља коју је извео потпуно сам и за коју је касније одликован орденом. Немци су пре великог напада слали своје шпијуне и надзирали терен. Служили су се ниским прелетима, а имали су и мотоциклисте који су, опремљени фото-апаратима, мапама и двогледима, ишли дуж границе, више пута пролазећи рутама одређеним за напад. Дани инвазије на Југославију били су све ближи.

„Имам жељу да мало детаљније опишем мој живот и моју прошлост, тј. моју прошлост од марта 1941. године па до данашњих дана. Рекох да сам стигао у Струмицу почетком марта, и да сам се пријавио у команду 49. пука, гдје сам био распоређен. Штаб пука био је у брдима у близини Струмице (на тремећи Грчке, Бугарске и Југославије). Било нас је четворица који смо из Билеће допутовали у Струмицу. Од града до штаба одвезли смо се војним камионом. Ту смо чекали отприлике један сат, док ме на крају нису прозвали, те ми један млади официр рече да га испратим до великог шатора, којег су звали командни

шатор. Ушли смо у шатор гдје се налазио командант, пуковник, са неколико виших официра који су сједили за једним великим асталом. Војнике сам поздравио и остао у ставу мирно. Пуковник ме упита како се зovem и јесам ли што у сродству са П. Стевовим Јововићем? Одговорио сам рекавши му име и казавши му да ми је Стево Јововић рођени стриц. Пуковник ми рече да је он пријатељ са мојим стрцем. Ту сам остао једно 15 до 20 минута. Имао сам прилику да упознам већину официра и да са њима разговарам, што ми је причинило част и задовољство.

Сутрадан око 11 сати наишао је један авион и доста ниско прелијетао изнад нас направивши неколико кругова. То је трајало око десет минута и на крају је наставио лет у смјеру Грчке. Сат времена касније жељезничком пругом наишао је један мотоцикл и зауставио се баш близу нас, отприлике на неких 700 м од нас. Гледао је кроз двоглед, извадио неке папире, ваља мапе, и онда је сликао фото-апаратом на све стране, али се најзад спремио и све спаковао, сјео на мотоцикл и отишао у правцу границе. Након једно 15 до 20 минута се поново вратио и зауставио скоро на истом мјесту. Убрзо послје њега дошао је још један мотоциклиста на већем мотоциклу. Зауставио се у непосредној близини; разгледали су, сликали и гледали неке папире, мислим мапе. То су све посматрали и официри. Одједном, пуковник даде наређење свим официрима да уђу у командни шатор да се договоре о мјерама које треба предузети. Сви су одмах ушли и лако прихватили да изврше наређење команданта.“

У међувремену, док су чекали наређење за напад, Благоје је узео митраљез и кренуо у потрагу за Немцима. Кад би чекали наређење за напад, како им је рекао, Немци би већ отишли:

„Брзо сам се спустио низ мању падину и примакао им се сасвим близу, тј. отприлике на 30 до 40 метара. Стајали су један поред другог и гледали мапу. Поставио сам пушкомитраљез, добро нанишанио и испалио читав шаржер. Моментално су пали – био сам сигуран да су обојица мртви. Одмах сам се вратио у штаб. Кад сам стигао, упитао сам стражаре који су стајали у близини шатора да ли има каквих новости. Одговорили су да не знају ништа, јер још увијек нико није изашао из шатора. Отишао сам у мој шатор који се налазио у близини, па на брзину промијених поткошуљу кроз мокру од зноја. Чим сам изашао, видио сам да официри излазе из командног шатора. Упутих

се ка једном мајору и питах га шта су одлучили. Он ми саопшти да је пала одлука да се Нијемци одмах ликвидирају. Рекао сам му да сам ја то већ учинио. Он ми честита и сазва присутне официре да приђу мало ближе и саопшти им што се догодило. Већина официра ми је честитала на том великом и храбром подвигу, али ми један мајор рече да не одобрава тај чин јер је извршен без наређења претпостављених старјешина. Упитах шта би било да су се Нијемци одмах вратили, кога и гдје би сада ликвидирали? У том моменту из шатора изађе и пуковник који је до тада причао са неким, телефоном. Кад су му рекли што се догодило, он се јако обрадова и рече ми: – Јововићу, честитам ти! То је прави херојски гест – и пружи ми руку – из прича твог стрица и мог великог пријатеља Стева, позната ми је прошлост твојих предака.

Један мајор из Ђенералштаба тражио је ријечи да одговори мајору који је рекао да не одобрава тај чин извршен без наређења претпостављених старјешина. Коначно му рече да је заборавио теорије ратне службе и војне обуке у рату, према којима официр, па чак и подофицир, имају иницијативу, о чему прича војвода Радомир Путник у својим књигама *Служба ђенералштаба* и *Служба у райно доба*. Пуковник рече да је штета, кад је већ био близу њих када их је убио, што није узео фото-апарате, мапе и друге папире, ако их је било. Позвао је све официре да одмах уђу унутра. По њиховом уласку у шатор, наишао је један авион који је летио доста ниско. Кружио је неколико пута изнад нас и спустио се мало ниже изнад жељезничке пруге гдје су лежала двојица мртвих мотоциклиста. Направио је још један круг и упутио се у смјеру грчке границе. Овај авион су посматрала два официра који су изашли из командног шатора. Чим су се њих двојица вратила у шатор, одмах сам отишао до мјеста гдје су лежали мртви Нијемци са намјером да узмем и донесем ствари које је поменуо пуковник. Отишао сам истом оном увалом између двије главице. На лијевој страни провалије, на једном узвишењу, налазила се једна наша добро камуфлирана осматрачница. Један млади официр ме весело поздрави. Замолих га да ми помогне да сломимо једну грану са великим листовима која би ми послужила као заклон и тако останем камуфлиран, што је он радо прихватио. Наредио је једном војнику да донесе нож како би пресекао поменуту грану, што је он одмах и учинио и сам сам пресекао грану. Захвалио сам се обојици и брзо кренуо доље према мртвим Нијемцима, вукући за собом грану; када сам се приближио на око 10 метара, угледао сам у близини једно храс-